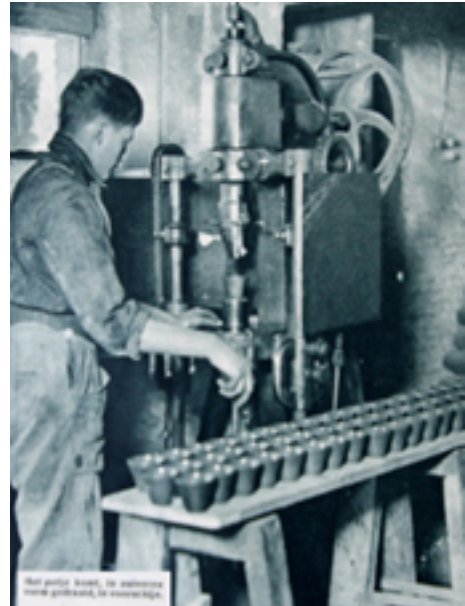

Het Pottenbakken

Wie zou er nu kunnen denken, dat men tegenwoordig een doodgewoon rood bloempotteke met de machien draait? En nochtans is het zoo. We hebben het gezien. En het ging zoo vlug en eenvoudig in zijn werk, dat we het waarachtig zelf wilden probeeren. Een kluit vettige potaarde kwakt men met geweld op een paletje, den bodem van het potje langs buiten---een

haal aan de hefboom, een duw op een pedaal. Het overtollige leem vliegt her en derwaarts.

Men drukt goed door, terwijl de machine in volle snelheid draait en het potje zijn vorm krijgt en schoon glad tevoorschijn komt. Daar is nu feitelijk geen kunst

Elke "dikte, die uit den pletmolen komt is voor een andere maat pot bestemd.

een draaiende schijf of "molen".

En we zagen dan eerst hoe de vette potaarde gemalen en gemengeld wordt in een pletmolen.

Uit een ijzeren schijf met openingen van verschillende grootten zagen wij de leem in ronde stangen van verschillende dikten geperst, komen. Elke dikte voor een ander maat van pot.

Die stangen worden in stukken gebroken, gereed om gedraaid te worden. En we

meer aan, wel?

Alleenlijk als ge te hard duwt draait ge de klomp helemaal weg, en drukt ge niet hard genoeg, blijft het potje te klein en te dik, enz. "Het is allemàal stiel meneer," zei de pottenbakker, toen we ons de klei uit oog en ooren peuterden.

We vonden gelukkig nog pottendraaiers, die het oud systeem gebruikten. Want als de potten een zekere afmeting moeten hebben, dan draait men ze toch nog met de hand, op

Kijk eens hoe de vettige klei zich zet naar den vorm, door de handen zóó gewild.

Terwijl de schijf om en om draait krijgt de pot zijn vorm

vonden het handdraaien heel wat belangwekkender dan het machinale. Zie eens hoe die vettige klei zich zet naar de gewenschte vorm, dien de handen van den draaier hem gaan geven. Terwijl de schijf regelmatig om en om wentelt, krijgt de klei den vorm van een pot. Een laatste handgreep, een korte ruk, en het potje is klaar. Hoe eenvoudig toch. Dit zouden we zeker beter kunnen. En we probeerden het ook. Maar we kregen de klei niet rond en we draaiden ellipsen! "Ja 't is allemaal stiel,"

moesten we toegeven. Het valt niet mee om die plompe klei schoon in het midden te houden, hem zuiver rond en recht op te halen, en hem dan zonder blutsen van de schijf af te draaien!

Als de potten gedraaid zijn gaan ze naar de droogkamer, waar de nattigheid der klei uitzweet

Zijn ze goed droog, dan volgt het opstapelen in de oven, waar men er het vuur onderlegt. Terwijl dan de pottkens aan het bakken

Veel tuinbouwen verkoart handgedraaide bloempotten boven machinaal gepreste voor hun potteusheid

Hoe die mannen het gedaan krijgen, om hun potje zó schoon in 't midden recht en rond te houden, moesten we bewonderen, vooral bij het zwaardere werk.

waren, hebben we nog het een en ander van het bedrijf in ogenschouw genomen, zooals het maken van "fantazieartikelen", bloembakken, waterhouders, drinkbakken voor gevogelte, ja zelfs dakpannen. We vernamen ook nog, dat het bekomen van geglazuurde blinkende voorwerpen, zooals pottebuizen, zeer eenvoudig in de haak zit. Men bestrijkt het te bakken voorwerp met een mengsel van loodglazuur, een bijzondere stof, die we niet gezien hebben. Dat was waarschijnlijk een groot pottenbakkersgeheim.....

Voor wie het niet weet, het vervaardigen van voorwerpen uit klei was reeds in de grijze oudheid bekend. Als men de Chinezen moet gelooven, werd die kunst door hen uitgevonden rond het jaar 2698 voor onze tijdrekening. Een tiental eeuwen voor Christus

Een blik in de droogkamer waar de gedraaide potten en vazen worden te drogen gezet.

eeuwen voor Christus ! Over 2200 jaar ! Of er uit dat tijdperk nog schotels en kommen bestaan, valt te betwijfelen.....

In de beginne werd alles natuurlijk met de hand gemaakt en gevormd. Wanneer de rond-draaiende schijf in voege kwam, is moeilijk te achterhalen. Ze moet echter ook al zeer oud zijn, want de oude Egyptenaren lieten ze door slaven in draaiende beweging houden. Het is dus die schijf of molen die we te zien kregen, maar dan voortbewogen door een motor en voorzien van een rem. Dat uitgezonderd, is het handbedrijf gebleven

... dan volgt het opstapelen in den oven.

maakten de Grieken aarden potten en vazen, waar ze hun wijn in bewaarden. Ook bij opgravingen van oude verdwenen steden kwamen er steeds voorwerpen uit klei vervaardigd aan het licht. Zodat men wel mag zeggen, dat bijna al de oude volken de pottenbakkerskunst beoefenden, waarin dan de Chineezzen zich het eerst bekwaamden en het ook het verste brachten. Immers vonden de Chineezzen het middel om uit een bijzonder soort aarde het fijnste aardewerk te maken : het porcelein. En zulks twee

Zóó worden fantasie-artikelijes gemaakt.

zoals het in het grijze verleden was. En uitgezonderd dan ook het machientje waar we de kleine kaktussen- potjes op draaiden.

FRANS VANEL